

Reis seniordierenartsen naar de Baltische staten van 11 t/m 17 mei 2019. Het verslag is van de hand van Hennie Hadderingh en de vogelwaarnemingen zijn van Ed ter Laak. Foto's: Ed ter Laak, Gerrit van Heijkop , Hennie Hadderingh, Dirk de Jong, Rita Huige en Magda de Groot.

Het was weer een heel geslaagde reis van senior dierenartsen. Het geheim van het succes van de reizen zit de saamhorigheid van de reizigers en de leuke omgang met elkaar. En in het interessante programma dat geboden wordt onder de prettige leiding van Henk van Dam en de reiscommissie. En dan blijkt zo'n groep zelfs blijmoedig een alcoholslot te kunnen weerstaan.

We hebben in Vilnius, Kaunas, Riga, Tallinn en Helsinki een rondleiding gehad. De gidsen gaven meestal gedetailleerd weer wat er in hun stad allemaal te zien was. Hiervan heb ik slechts enkele gegevens in het verslag opgenomen. Over veel zaken verwijs ik de lezer graag naar de reisbeschrijving van Henk van Dam Studiereizen en naar informatie op internet.

ZATERDAG 11 mei 2019

Op luchthaven Eindhoven verzamelden zich rond 8 uur 49 dierenartsen en partners voor het begin van de reis. Henk van Dam was er al met koffie en broodjes en de boarding passen. Het was een vrolijk weerzien tussen velen die al eerder een seniorenreis gezamenlijk hadden gemaakt. Het vliegtuig vertrok op tijd en om ca. 13 uur landden we in Vilnius. Een bus bracht ons naar een eethuisje voor de warme lunch.

Bij de lunch was het ijs tussen de reizigers snel gebroken.

Na de lunch begon de rondleiding in de bus door Christof. Hij vertelde over Vilnius en de geschiedenis van de stad.

Vilnius heeft ca 500.000 inwoners. De oudste geschriften over de stad dateren uit de 12e eeuw. In de loop van de geschiedenis zijn er verschillende overheersers geweest. Russen, Polen en in de tweede wereldoorlog de Duitsers. Tot die oorlog leefden er veel joden, maar daarvan is meer dan 80% vermoord. Die meerdere overheersingen gingen ook samen met meerdere religies. En met meerdere talen; er wordt Pools, Russisch, Duits en de eigen taal gesproken.

We bekeken de St. Peter en St. Paul kerk. Er was veel te zien in het witte interieur. De gids vertelde de details over de beelden, schilderijen en ornamenten.

In de Literatu

Op onze wandeling door de oude stad zagen we de rood stenen St. Anna kerk, waar de gids enkele verhalen bij te vertellen had. In de Literatu straat hingen de muren vol met bordjes en herinneringen aan schrijvers die daar ooit geweest waren: Dostojewski, Simone de Beauvoir en heel veel anderen.

Na de rondleiding werden we voor het diner en de overnachting afgezet bij het Corner hotel. Voorafgaand aan het diner kon er een drankje genuttigd worden in de bar, waar op de houten stoeltjes plaats was voor enkele hotelgasten. Na de salade en vlees met een aardappeltaartje nam een deel van ons gezelschap nog een drankje op de bankjes in de lobby tot het gordijn dat de bar afsloot vrij onverhoeds dicht ging.

ZONDAG

Bij het ontbijt waren er naast ons gezelschap ook veel andere eters, terwijl het voedsel in matige hoeveelheden aanwezig was en nogal traag werd aangevuld.

Ook dit jaar waren er weer twee reizen, 2 x plaats voor 50 deelnemers. Frans Sluyters vertelde hoe het aanmelden verloopt als een ratrace. Na de aankondiging was de 1e reis was in 8 min. vol geboekt, en de tweede na 43 min.

We bezochten het Trakai kasteel gelegen op een eiland in het Galvémeer. Onderweg daar naar toe reden we door bossen, gemengd spar/den/loofbomen. Het gerestaureerde kasteel is gebouwd op de ruïnes van het oude kasteel; de nieuwe gedeeltes in rode baksteen contrasteren met de grauwe keien van de oude gedeeltes. Voor een bezoek aan het inwendige van het kasteel ontbrak de tijd, maar de wandeling er heen en er omheen was de moeite waard.

Op een pleintje vlak bij het kasteel dronken we koffie. Met, omdat het zondag en Moederdag was, iets extra's er bij.

In een supermarkt werden de inkopen voor de lunch gedaan. Henk gaat dan met enkelen de supermarkt in en laat ze één voor één met een opdracht achter. Nummer één zorgt voor een kilo ham en kaas, nummer twee verzamelt het gewenste aantal tomaten en bananen, nummer drie krijgt de opdracht het brood te verzamelen. Op die manier wordt er zo efficiënt mogelijk gewinkeld, al kost het ook dan toch al gauw zo'n twintig minuten.

Ed en Luud ter Laak kregen als klanten volgend op de grote aankoop een bonus uitgereikt: snoepjes voor iedereen in de bus.

“ Henk vergeet de zegeltjes niet ! “

Een parkeerplaats een klein stukje verderop was geschikt voor de lunch. De broodjes met beleg gingen er weer gretig in. Vooral de Kefir als drankje bij het eten was erg geliefd.

We vervolgden onze reis door een landschap met veel prachtige geel van koolzaad.

In de bus klonk de muziek van “Wie betaalt de veerman”. Bedoeld als indoctrinatie om volgend jaar voor de reis een keuze voor Griekenland te forceren.

Ed ter Laak was door Frans gevraagd voor de vogelbevindingen omdat we naar vogelrijke gebieden gingen. Onderweg bracht Ed een eerste verslag uit over de vogels die ons pad al hadden gekruist. O.a. de Bonte kraai, die we in Nederland niet meer zien. Een overzicht van de vogels die gespot zijn gaat als bijlage bij dit verslag.

Het was prachtig zonnig weer toen we aankwamen bij het Litouwse openluchtmuseum. Een behoorlijke wandeling met hoogteverschillen bracht ons op een dorpsplein met winkeltjes. Al snel was de dorpskroeg ontdekt en kwam een deel van onze groep niet verder dan het terras. Een biertje drinken in de zon was te verleidelijk. Anderen bekeken een groot deel van het park met veel (replica's van) oude huizen.

Na een stevige klim eindelijk bij de ravitaillering.

Het einddoel van deze dag was Kaunas, het Daugirdas Old City Hotel.

Helaas kon volgens chauffeur Kalle de bus niet de binnenstad in zodat het een behoorlijke wandeling was naar het hotel. En dat met al die koffers over de kinderkopjes.

In het hotel troffen we onze gids collega Rytis Cepulis Hij is van Russische oorsprong en hij heeft 19 jaar bij het toenmalige Intervet gewerkt . Onder andere als manager voor de Baltische Staten.

Tijdens een wandeling maakte Rytis ons wegwijs in de omgeving van het hotel.

We wandelden langs “De witte zwaan”, het stadhuis op het grote plein. Langs enkele andere bijzondere gebouwen, de twee bronzen honden bij het waterpunt en het Kaunaskasteel.

Bovenin het hotel was een terras. Met dit zonnige weer een prachtige plek voor een drankje. Helaas had men daar niet helemaal op gerekend, zodat het schenken van de drankjes heel traag verliep.

Na het diner beantwoordde Rytis allerlei vragen, over zijn werk en over Litouwen onder de Russen. Hij vertelde onder andere verhalen over zijn Russische opa. Nadat we na het diner in de lobby koffie gedronken hadden gingen enkelen nog even de stad in. Ook Rytis, die bijna weer aan een rondleiding wilde beginnen, maar anderen leidden hem al snel naar een geschikt terras.

In het hotel ontmoetten we ook Frans en Anneke Oostra. Nadat Frans zo’n jaar of 10 geleden uit de praktijk was gegaan hebben zij in Nederland huis en haard verkocht en zijn zij steeds met een mooie camper door Europa aan het reizen om landen tot in de verste uithoeken te bezoeken. Als senior KNMvD lid was hij op de hoogte van onze reis en had hij gevraagd zich voor een dagje bij ons te mogen aansluiten.

MAANDAG

Maandagochtend bij het vertrek stond de bus wel dichtbij op de marktplaats.

Henk vertelde hoe hij in contact gekomen was met deze busmaatschappij Hansa uit Tallinn. Lang geleden had hij met de eigen bus ooit pech in Tallinn en toen heeft de busmaatschappij geholpen de passagiers tijdig op de veerboot te krijgen. Daarna maakt hij steeds gebruik van de diensten van deze maatschappij.

We bezochten de Veterinaire faculteit. Op het gebouw staat nog Veterinaire academie, uit de tijd dat het nog een zelfstandig instituut was.

Op de trappen van de faculteit.

Op de faculteit hadden we een gids (Lina) van de faculteit/universiteit, geen dierenarts. Ze sprak wel Engels, maar deed de rondleiding in het Litouwens en Rytis moest steeds vertalen.

We kwamen eerst samen in oude collegezaal met ronde houten banken. Daarna gingen we naar de pathologiezaal en daarna naar buiten. Daar wees de gids nog wat gebouwen aan en Ritis wees ons waar zijn vader had gewerkt. Helaas mochten we de klinieken en de stallen niet bezoeken vanwege veiligheidsredenen. We stonden even stil bij het beeld van het paard in de tuin.

Er beginnen jaarlijks 100 – 150 studenten, waarvan na 6 jaar studie ca 100 afstuderen. Van de studenten is 80 procent vrouw en er studeren totaal 20 buitenlanders. Elk van de Baltische staten heeft een eigen faculteit.

Bovenin een van de gebouwen bezochten we het veterinaire historische museum. Met veel foto's en o.a. diploma's uit allerlei periodes. Het museum bezoek duurde wat lang. Er waren wel veel leuke dingen te zien, maar de gedetailleerde uitleg was niet aan iedereen besteed.

In de hal van het hoofdgebouw dronken we koffie. Daarna werden de gids en Rytis bedankt met een bosje houten tulpen en met "Ja dat voelen wij". Het werd erg gewaardeerd. Men vroeg om de tekst van het lied om het op de website te zetten.

Weer in de bus vroeg Frans zich af wie de meeste reizen had mee gemaakt, zo niet alle: hij zelf, Tine, maar vooral ook Henk. Frans is bij de reizen betrokken geraakt via de KNMvD en zijn werk voor de door hem bij Aesculaap georganiseerde congresreizen. Via Piet Verhulst kwam men bij Henk van Dam terecht. Al na het eerste bezoek aan Henk konden er afspraken gemaakt worden. Tijdens de eerste reis in 2007 zette Henk de deelnemers ergens in Leipzig af. Hij ging weg en kwam terug met de verrassing: een lunch in een park. Dat was de eerste picknick.

We reden inmiddels door het midden van Litouwen. De structuur is grootschalige, opgezet tijdens Russen met ook nu nog steeds veel grote bedrijven en veel grootgrondbezitters.

We zagen weer koolzaadvelden en er is veel akkerbouw zoals wintergraan en aardappels.

Ergens tussen Kaunas en het Rundāle paleis bezochten we weer een supermarkt. Hier kon Henk zelfs één van zijn medeboodschappers achterlaten bij een broodsnijmachine met de opdracht voor 4 gesneden broden te zorgen.

Klaas Soethout had in de supermarkt een peelapparaat gekocht en dat bood hij Jim Bakker aan als verjaardagscadeau. Om het eelt op zijn ziel te verwijderen. Uiteraard werd er voor Jim's verjaardag gezongen.

Bij een bezinepomp en naastgelegen gesloten café was een overdekt terras met picknicktafels. Een ideaal plekje voor onze lunch. Na de lunch in de bus trakteerde Jim ter gelegenheid van zijn verjaardag.

We reden verder door een vlak groen land waar de elektriciteit wordt verspreid in een fraai bovengronds netwerk.

We bekeken paleis Rundāle met het rijke interieur, de mooie tegelkachels en de prachtig gedekte tafel. Buiten was er ook nog een tuin om door te wandelen, met o.a. veel tulpen.

De echte tulpen bij het paleis Rundāle

Het paleis dateert uit 1736. Sinds begin twintigste eeuw is het eigendom van de Letse staat. De opgelopen oorlogsschade werd toen hersteld. Tijdens de Tweede Wereldoorlog bleef het paleis onbeschadigd. Later raakte het in verval tot de restauratie in 1972 begon.

Daarna was het nog ruim een uur reizen naar Riga. De tijd werd besteed aan een onderzoek, waarvan het resultaat van invloed kan zijn op de selectie voor de reis volgend jaar.

Ieder moest op een briefje zijn of haar leeftijd in maanden opschrijven. Daarnaast moest er geschat worden wat de gemiddelde leeftijd van de deelnemers is.

Die leeftijd kan een selectiecriterium worden. Aparte reizen voor leeftijden boven en onder het gemiddelde. Gevolg kan zijn dat partners volgend jaar niet in de zelfde reis zitten. Mogelijk zal er ook

een selectie zijn op wel of niet gymnasiumopleiding, wel of niet boven de 80, op het aantal protheses. Dit alles volgens Frans Sluyters.

Uiteindelijk was het gemiddelde 892 maanden, dat is 74 jr en 3 mnd. Dat is ruim een jaar ouder dan het in 2013 in de Elzas was.

Tine had het goed, maar ook Hans Heitkamp. Die wint dan ook de prijs, het boekje van Jan Siebelink, dat Tine op de heenreis had uitgelezen.

In Riga namen we onze intrek in Hotel Monika. Er was een ruime lounge, waar ongeveer de helft van onze groep na het eten neerstreek. Onder aanvoering van Cor Cijssouw werd er uitgebreid gezongen.

De start van de zangborrel

Diverse nummers van Jaap Fischer, cockles en mussels, Ketelbinkie, tulpen uit Amsterdam, de Zuiderzee ballade, de klok van Arnemuiden, klokke Roeland, het kleine café aan de haven en verschillende provinciale volksliederen.

Nadat we afgesloten hadden met het Absyrtus konden we moe, maar tevreden naar bed.

DINSDAG

De ochtend werd besteed aan een rondwandeling in Riga met de gids Natalja. Het was een koude dag, met veel wind.

Riga telt 700.000 inwoners. Het is het politieke, economische en culturele centrum van Letland.

Natalja vertelde over Letland, de verschillende bevolkingsgroepen en religies. Ook hier zijn er sporen van de verschillende overheersers. Polen en Zweden, de Russische tijd, de wereldoorlogen en de Sovjetoverheersing. Sinds 1991 is het land onafhankelijk.

Op de wandeling stonden we stil op een brede straat op enige afstand van het vredesmonument, een pilaar met twee wachten er voor. Het thermosvat van Henk wandelde mee, zodat we onderweg koffie konden drinken. Een parkje voor de Nationale Opera was daar heel geschikt voor. Een groep mensen was daar het park aan het opknappen door er plantjes te planten.

We zagen de twee boze katten met gekromde rug bovenop het Cat House. Meerdere versies van een legende vertellen de oorsprong van die katten. Ze wijzen met de staart in de richting van een gebouw waarmee de eigenaar van het Cat House een conflict had.

We bezochten een drankwinkeltje waar de Black Balsam geproefd (en gekocht) kon worden. De Riga Black Balsam is een traditionele Letse likeur met 40-45% alcohol. De likeur is zwart van kleur en is gemaakt met verschillende kruiden, bloemen, bessen en oliën.

Er kwamen twee muzikanten op ons pad die het Wilhelmus bliezen. Nadat we nog veel meer interessante gebouwen waren gepasseerd kwamen we aan bij de Dom waar een mooi orgelconcert plaats vond.

En daarna was het al weer tijd voor een lunch. Een spiesje, aardappeltjes en zuurkool konden in een eethuisje in de binnenstad worden genuttigd. Nadat we nog wat uitleg kregen over de gebouwen aan het stadhuisplein namen we afscheid van Natalja en nam Ko Minderhoud haar taak over. Ko verblijft een deel van het jaar in

Riga en kent de stad. Hij nam ons mee naar de markthallen. Eerst naar de vlees afdeling, verderop de groente en als laatste de vissen. Sommige ademen nog, zo vers kwamen ze uit de waterbak achter de stalletjes. Daarna wandelden we via het station naar het Raddison Blu hotel. Op 26 hoog dronken we daar een drankje met een mooi uitzicht over de stad.

Er was ook nog tijd om de Russisch Orthodoxe kerk met de gouden bol daken te bekijken en het jugendstilstraatje en -museum vlak bij ons hotel.

Toen we na het eten weer in de lounge kwamen vroeg een hotelmedewerkster of we dezelfde groep waren als gisteren. En omdat dat zo was ging ze meteen ruimte maken voor ons gezelschap en werden er extra stoelen bijgezet. Opnieuw werd de avond zingend doorgebracht.

WOENSDAG

In de bus zette Frans zijn propaganda voor Griekenland als reisdoel voort. Hier en daar gingen al duidelijke stemmen op tegen Griekenland en voor landen als Roemenië en Bulgarije. We mogen bij de evaluatie het land van onze voorkeur opgeven en daar wordt het reisdoel op gebaseerd.

Het was zonnig weer, heel prettig na de kou en de wind van gisteren. Het deel van Letland waar we door reden is afwisselend landbouwgebied en bos. Zo nu en dan zagen we een kraanvogel. Ook een enkele vos liet zich zien.

Henk vertelde de geschiedenis van de Letse vlag. Het rood-wit-rood is gebaseerd op een doek waarin

een in een veldslag vermoorde leider werd gewikkeld; dit doek zou door het bloed rode randen hebben gekregen.

Het was tijd geworden voor de echte agrarische component van onze reis, het bezoek aan een melkvee bedrijf.

In de tuin van het bedrijf dronken we eerst koffie, deze keer met taart.

Na de koffie vertelde de boerin over het bedrijf.

De hartelijke ontvangst op de boerderij.

Zij en haar man zijn 26 jaar getrouwd, hebben 4 kinderen en al die jaren werken ze samen in het bedrijf. Ze zijn in 1991 gestart met wat koeien en groente en akkerbouw, o.a. gerst. Vanaf 2012 is het een echt melkveebedrijf.

Ze is voorzitter van de Latvian Holstein Association.

Ze hebben 100 hectare met 220 dieren, waarvan 90 melkkoeien. Al het jongvee blijft op het bedrijf. Stiertjes worden gecastreerd en als vleesvee opgefokt. De dieren hebben wel een open stal, maar komen niet buiten.

Naar haar mening mag er met goede verzorging van en geduld met de dieren best vlees gegeten worden. Als je maar goed voor de dieren bent groeien ze ook beter. Voer, water, een droge plek en geen stress zijn het belangrijkste.

Ze heeft zich voor het uitzoeken van de beste stier in de genetica verdiept en ze leidt jonge fokkers op voor het opmaken van de dieren voor de show.

Inseminatie vindt plaats vanaf 13 maanden. Bij de eerste inseminatie wordt sperma gebruikt dat een hoog percentage vrouwelijke kalveren geeft.

Kalveren worden 3 x daags gevoerd met gerst en soja. De koeien worden gedurende 315 dagen 3 x per dag gemolken. Er werken naast boer en boerin 4 medewerkers.

De dieren op het bedrijf zijn niet angstig. De katten en de hond vragen aandacht en worden graag aangehaald, maar ook de koeien komen nieuwsgierig naar het hek. Dat de dieren onderling ook goed met elkaar kunnen opschieten liet een kat zien door zich door een kalf te laten wassen.

In de voortuin van de boerderij werd geluncht. Weer met brood, kaas, vleeswaren, tomaten, komkommer, etc. Met gewone melk, maar opnieuw met ook veel kefir.

We bezochten het Maszalaca Natuurpark waar we een mooie wandeling vlak langs de rivier konden maken. De niet wandelaars bleven op de bankjes in het zonnetje wachten. Weer in de bus merkte Jim op dat hij de hele wandeling soepel had kunnen maken dankzij de voetbekapper die hij op z'n verjaardag had gekregen. Ed gaf de recente stand van zaken betreffende de vogels.

Uri vertelde dat hij ooit wakker gehouden was door het snurken een slaapkamergenoot tijdens een lawinehonden training. Nadat hij had ontdekt had dat het niet een mens was, maar de hond die hard snurkte had hij prima geslapen.

Intussen ging de reis verder naar het Parnu hotel.

In de buurt van het hotel was een Rimi supermarkt. Eerder die dag hadden we in een Rimi supermarkt de lunch-boodschappen gedaan. Toen had Klaas een koffer als prachtige voordeelaanbieding gevonden. Die kon hij helaas niet kopen, want daarvoor moest je volgeplakte zegelkaartjes hebben. Met als start de van de boerin gekregen zegels wist hij in de supermarkt in Parnu de zegels van de klanten bij elkaar te bedelen, zodat hij trots met de gewenste koffer bij het hotel verscheen.

Eindelijk genoeg zegeltjes.....

Voor en na het diner waren er in de verder niet gezellige lobby door Henk zelf geschonken drankjes.

DONDERDAG

In de bus startte Frans het verhaal over de stok van Cor. Vorig jaar had het terugbezorgen van die stok Frans een aspergemaaltijd opgeleverd. Nu was de stok in het natuurpark achter gebleven en dat moest voor Frans een mosselmaaltijd betekenen als hij de stok volgende week wist mee te nemen.

Gezellig keuvelen in het zonnetje
Of pootjebaden met de schoenen aan....

We waren om 8.30 uur vertrokken voor een kort ritje naar het strand. Toen we weer zouden vertrekken wilde de bus niet starten. De oorzaak zou een geblokkeerd alcoholslot zijn. Ook na een hele ochtend zoeken en sleutelen bleek het euvel niet te herstellen.

Intussen was Henk met enkelen naar de Rimi bij het hotel gelopen om daar inkopen te doen. Met koffiemelk en koeken kwamen ze na een uurtje terug bij het gezelschap aan het strand, waar met smart op de koffie werd gewacht.

Het was niet de bedoeling dat we zo lang moesten wachten op het voortzetten van de reis, maar het was er wel een ideale plaats voor. Men kon ontspannen op de bankjes in de zon zitten met uitzicht op de zee.

Toen om 12.00 uur de diagnose kwam dat de bus is niet te repareren was, ging Henk de rest van de boodschappen ophalen en kon de picknick beginnen op de tafels van het naastgelegen park.

Om 13.00 uur was een andere bus beschikbaar en konden wij de reis vervolgen.

Klaas had bij het strand enkele mensen gesproken. De mevrouw die riet op het strand bij elkaar harkte, alleen om het strand schoon te maken. Een meneer met knieklachten en een flesje drank, wat niet mag, maar hij gebruikte het ook om verkoelend op zijn knie te smeren.

Jim vertelde een mop. Ruud van der Linde vertelde een mop en enkele praktijkverhalen. Joan vertelde over Klaas, de zegeltjes en de koffer. Cor zei dat Frans hem al eerder inseinde waar hij de stok achter zou kunnen laten.

We bezochten het Matsula National Park. We konden er een mooi rondje om lopen of aan het einde van de pier in de zon zitten. Erg veel vogels waren er tegen de verwachting in niet te zien. Bij vertrek uit het park zagen we wel een reigerkolonie in de bomen.

Onze chauffeur Kalle had in de vroege ochtend geblazen om de bus te kunnen starten. Nadat wij een kwartiertje hadden meegereden en de chauffeur na een poosje stilstaan weer moest blazen lukte het niet de bus te starten. Zou misschien door onze aanwezigheid in de bus de concentratie alcohol dampen in de bus te hoog geworden zijn? Nu hadden we een andere bus, een andere chauffeur en geen alcohol slot. Op het laatste deel van de reis naar Tallinn schonk Henk in de bus een bekertje wijn en ook Black Balsam.

Cor en Frans wisselden over en weer nog wat uitspraken betreffende de stok van Cor.

Ed gaf weer een overzicht van de vogels. Het totaal aan gespotte vogels was inmiddels 78.

Wij waren later dan de bedoeling was bij het hotel. Wie niet met de rondleiding mee wilde kon bij het hotel uitstappen. De bus reed meteen door voor de rondleiding.

We hadden een Est als gids, een grote forse man.

Tijdens de rondrit in de bus vertelde hij over de historie van Estland. Eerst zelfstandig en daarna ook hier verschillende overheersers. Sinds 1991 is Estland onafhankelijk en net als de andere Baltische staten sinds 2004 lid van de EU.

Estland heeft zo'n 1,3 miljoen inwoners, waarvan ca 20% Russisch is.

We reden door het Russische deel van de stad met sombere blokken flats. Meer naar het centrum zagen we veel houten huizen. Daaronder veel oude huizen, ook uit de Russische tijd. Maar er zijn ook veel moderne winkelcentra. Onze gids begrijpt ook niet waarom het er zoveel zijn.

We wandelden naar het wit/rode zomerverblijf van Peter de Grote in het Catharina park.

Na de rondrit liepen we door de oude stad met een oude stadsmuur en eeuwenoude gebouwen, waaronder pakhuizen.

VRIJDAG

Pontische meeuw, tweede kalenderjaar.

Om 6.00 uur verscheen onze eigen bus met Kalle. Henk had koffie bij de receptie en het hotel had onze ontbijtpakketten klaar gelegd. Het was maar een klein stukje met de bus naar de haven. De ferry was groot, met veel plekken waar gegeten en gedronken kon worden, maar had ook een achterdek waar je buiten kon staan. Daar genoten we van het zonnige weer en het uitzicht en hadden we contact met een grote meeuw.

Het was een aangename ruim twee uur varen naar Helsinki.

Henk mocht eigenlijk op de boot geen koffie zetten, maar het was hem in een stiekem hoekje toch gelukt een paar keteltjes water te koken.

In Helsinki gingen we naar het Statenplein. Daar konden we alvast koffie drinken en de grote trappen van de Lutherse Domkerk op en af lopen.

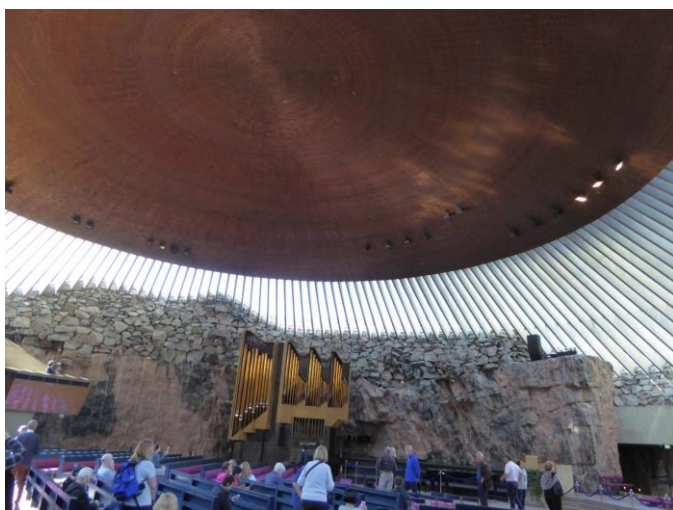
Daar ontmoetten wij ook onze Nederlands sprekende gids Olof.

Finland was tot begin 19^e eeuw 600 jaar deel van het Zweeds rijk. Daarna werd het door Rusland ingelijfd. Vanaf 1917 is het land onafhankelijk. De stad Helsinki heeft 600.000 inwoners. We reden langs het ruitersstandbeeld van Mannerheim en langs De Finlandia-hal, een congres- en evenementenhal. We bekeken het Sibeliusmonument, een beeld ter ere van de musicus en componist Sibelius dat bestaat uit 600 aan elkaar gelaste pijpen in een golvende beweging.

Bram en Angela deelnemers van het eerste uur bij het Sibelius monument

Midden in de stad is een buitengebied, een stuk bos in de stad met grote huizen, waaronder het huis van de president.

De laatste bezienswaardigheid die we aandeden was de rotskerk. De kerk werd in 1969 gebouwd. Eerst werd er in een rotsheuvel met explosieven een gat geblazen, waarna de opening aan de bovenkant werd afgedekt met een koepel van glas en een koperen spiraal van 22 km. De wanden van de kerk bestaan uit onafgewerkte rotsen. De kerk wordt ook veel gebruikt voor concerten vanwege de uitstekende akoestiek.

In restaurant Pompiers stond een warme lunch op ons te wachten.

En toen was het tijd om naar de luchthaven te vertrekken.

Henk bedankte iedereen, Tine bedankte de chauffeur en Hennie bedankte de reiscommissie, Henk, en voor het verslag ook Hennie.

Op luchthaven namen we afscheid van Henk, Titia, Tine en Frans die via een andere vlucht zouden zorgen dat ze de volgende dag in Vilnius de tweede groep konden ontvangen

Hennie Hadderingh

Vogelwaarnemingen tijdens de veterinaire seniorenreis naar de Baltische Staten en Finland, 11-17 mei 2019 door Ed ter Laak.

De Baltische Staten hebben een grote vogelrijkdom. Frans Sluyters zette mij op het spoor door zijn mededeling dat we in de buurt van het Nationale Park Matsalu zouden komen. Daarop kocht ik het boekje 'Birding Estonia' (2018).

Circa de helft van deze landen bestaat uit natuurterrein. Estland wordt zelfs beschouwd als een van de beste landen van Europa voor vogelaars. Er is een rijke natuur met een grote biodiversiteit. Er is/zijn: 50% bos, 21% veengebieden, ruim 1500 meren, ruim 2000 eilanden/eilandjes, rietvelden, rivieren, weilanden, akkers, kustweiden en ondiepe kustwateren. Naast een flink aantal soorten die in Nederland (vrijwel) niet voorkomen, heeft dit land spectaculaire aantallen broedvogels van soorten die in Nederland schaars(er) zijn. Nog wel, want ook hier staat de tijd niet stil. Sinds het nieuwe millennium wordt de landbouw intensiever waardoor de natuur van het platteland onder druk komt te staan. De gunstige keerzijde echter is dat er met geld van de EU inmiddels een mooi netwerk aan beschermde gebieden is terwijl een aantal landschappen en biotopen in oude luister wordt hersteld.

Op deze rondreis met veel verschillende programma-onderdelen konden we en route natuurlijk uitkijken naar wat aan vogels voorbijkwam. Veel reisgenoten hebben mee gekeken onder wie de vogelaars Magda de Groot, Gerrit van Heijkop en Hans Heitkamp en andere vogelliefhebbers. Op de donderdag was een bezoek aan het Nationale Park Matsalu ingeruimd, een gebied ter grootte van zes maal de Oostvaardersplassen. Door pech met de bus na de eerste stop liepen we een vertraging op van vier uur. Daardoor bleef er weinig tijd over om Matsalu goed te kunnen bekijken.

We hebben in totaal 85 vogelsoorten gezien, weer een respectabel aantal voor een niet-vogelreis. De volgende soorten waren voor Nederlandse begrippen bijzonder.

De **Bonte kraai** komen we op vele reizen tegen. De soort was tot het begin van deze eeuw in Nederland nog een algemene maar in aantal afnemende wintergast, die nu nog maar met enkele tientallen exemplaren overwintert. In 1980 werden er nog 26.000 geteld in Nederland. Al sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw liepen de aantallen terug in Nederland. De belangrijkste oorzaak was een verdubbeling van het aantal inwoners in Scandinavië waar onze winterpopulatie vandaan kwam. Daarmee nam de hoeveelheid voedselafval die voor de kraaien beschikbaar kwam exponentieel toe. Zo werd de Bonte kraai allengs een stadsbewoner en verviel de noodzaak om in de herfst naar Nederland te trekken.

Bonte kraai

De **Kauw** die in de Baltische Staten voorkomt, behoort tot de ondersoort *soemmerringii* en is te herkennen aan een wit nekbandje als afscheiding tussen het grijze achterhoofd en de zwarte rug.

Een andere leuke soort was een vrouw **Grote zaagbek** met 8 pullen van hooguit enkele dagen oud. De Grote zaagbek is in Nederland een algemene wintergast maar geen broedvogel.

Grote zaagbek met pullen

Kramsvogel

Ook zagen we twee keer **Brilduikers** (net als de Grote zaagbek een eendensoort) in hun broedbiotoop, terwijl ook deze soort in Nederland alleen maar in de winter te zien is. Ook de **Oeverloper**, een kleine soort steltloper, zagen we in zijn broedbiotoop (rivieroever). Deze soort is in Nederland als doortrekker algemeen in voorjaar en herfst. De **Wilde zwaan** kennen we in Nederland ook alleen als wintergast, evenals de **Kramsvogel** maar die zagen we hier zingend en vliegend met voer in de bek voor hun jongen

Interessant was dat de grote meeuwen merendeels **Pontische meeuwen** waren, een Oost-Europese soort die pas sinds enkele decennia herkend is als een aparte soort. Het is eigenlijk de tegenhanger van de Zilvermeeuw die in West-Europa veel meer voorkomt.

De mogelijk meest interessante waarneming is ons door de vingers geglipt. We zagen een bonte specht met een rode pet. Dat kunnen drie soorten zijn: een net uitgevlogen Grote bonte specht (zou voor deze landen aan de vroege kant zijn geweest) of een Middelste bonte specht (neemt de laatste jaren in Nederland spectaculair toe) of een Witrugspecht (nooit met zekerheid in Nederland waargenomen). Helaas hadden we te weinig tijd om verdere details te kunnen zien.

Verder zagen of hoorden we veel soorten die als broedvogel schaars (geworden) zijn of die ik weinig in mijn omgeving zie in Nederland. Daaronder waren veel **Fluiters** en **Bonte vliegenvangers**, **Grote karekiet**, enkele **Kraanvogels**, de **Europese kanarie**, en mannen **Blauwe kiekendief** en **Grauwe kiekendief**.

Alhoewel elke vogel die we zagen natuurlijk mooi meegenomen is, had ik op iets meer bijzondere soorten gehoopt, maar dat houdt een vogelaar gretig.

Hieronder volgt een opsomming van de soorten in de volgorde waarin we ze gezien of gehoord hebben. De lijst waarvan ik verslag deed in de bus heeft enkele correcties ondergaan.

Twee soorten zijn geschrapt. Diverse reisgenoten zagen op de tweede reisdag (Litouwen) een grote donkere roofvogel in een weiland zitten, die groter leek dan de Buizerd, die we allemaal goed kennen. De meest voor de hand liggende conclusie was, dat het een arend kon zijn, en wel de Schreeuwarend. Alleen Estland al heeft minstens 600 broedparen. In Nederland is het een zeldzame dwaalgast. Omdat we deze soort niet meer gezien hebben, hebben we deze onzekere waarneming geschrapt. Hetzelfde geldt voor de Zwarte ooievaar die we in Estland dachten te zien. Estland heeft maar 60-90 broedparen. Het is een schuwe vogel die diep in grote bossen broedt. We zagen de vogel bij een boerderij zittend op een nest van de gewone Ooievaar, die in de Baltische Staten een normale broedvogel is (ca 5.000 broedparen in Estland). Waarschijnlijk hebben we een gewone Ooievaar op een nest gezien, met zijn rug gekeerd naar ons, en zo zijn zwarte delen van het verenkleed (vleugels) tonend.

De lijst kent ook een toevoeging. Magda heeft een man **Grauwe klauwier** gefotografeerd die ik in het veld met tegenlicht voor een man Tapuit had aangezien.

Lijst met waargenomen vogelsoorten

11 mei, Vilnius, Litouwen

Bonte kraai, Spreeuw, Kokmeeuw, Koolmees, Houtduif, Ringmus, Kauw, Huismus, Pimpelmees

12 mei, van Vilnius naar Kaunas, Litouwen

Wilde eend, Meerkoet, Knobbelzwaan, Boerenwaluw, Grote zaagbek, Gierzwaluw, Huiswaluw, Groenling, Grote karekiet, Tjiftjaf, Fuut, Visdief, Rietgors, Vink, Brilduiker, Witte kwikstaart, Bonte vliegenvanger, Spotvogel, Ooievaar, Kramsvogel, Geelgors, Veldleeuwerik, Wilde zwaan, Merel, Zwartkop, Wielewaal, Fluiters, Koekoek, Grauwe vliegenvanger, Pontische meeuw, Grasmus, Kraanvogel, Fitis, Ekster, Buizerd, Putter, Europese kanarie

13 mei, van Kaunas, Litouwen naar Riga, Letland

Roek, Kievit, Sijs, Blauwe kiekendief

14 mei, Riga

Zwarte roodstaart

15 mei, van Riga, Letland naar Parnu, Estland

Sperwer, Zilvermeeuw, Bruine kiekendief, Raaf, Boomklever, Gaai, Zwarte mees, Winterkoning, Oeverloper, Goudhaan, Grote bonte specht, Appelvink, Heggenmus, Tapuit

16 mei, van Parnu naar Tallinn, Estland

Grote stern, Brandgans, Blauwe reiger, Grote zilverreiger, Braamsluiper, Grauwe kiekendief, Grauwe gans, Grauwe klauwier, Tureluur, Aalscholver, Rietzanger, Kneu

17 mei, van Tallinn, Estland naar Helsinki, Finland

Noorse stern, Eidereend, Zwarte zee-eend, Stormmeeuw, Kleine mantelmeeuw, Scholekster, Grote Canadese gans, Smient.

Totaal 85 soorten.

Waargenomen zoogdieren

13 mei: 2 Reeën; mogelijk een Wolf vanuit de bus in een weiland

15 mei: 1 Vos

16 mei: 2 Hazen